

Večernik

Leto V. (XII.), številka 182

Maribor, četrtek 13. avgusta 1931

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri

Telefoni

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 7/3

Račun pri poštnem čeku, št. v Ljubljani št. 11.400

Uredn. 2440 Uprava 2455

Oglaš po tarifu

Velja mesečno, prejemnik v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Oglaš sprejema tudi oglašni oddelček »JUTRA« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Koncentracija v Angliji?

VOĐSTVO VLADE NAJ BI PREVZEL NEKDANJI MINISTRSKI PREDSEDNIK LLOYD GEORGE.

LONDON, 13. avgusta. V zvezi s posvetovanji, kako naj bi se sanirale angleške državne finance, se v javnosti vedno bolj pojavljajo vesti o možnosti velikih izprememb v angleški vladi. V vseh strankah namreč prevladuje naziranje, da delavska stranka ne more več nositi sama vso odgovornost za ukrepe, ki jih bo treba izdati. Misel, da bi se morala sestaviti koncentracijska vlada, pridobiva v javnosti vedno bolj na terenu, čeprav na drugi strani v tem pogledu še niso bili napravljeni nobeni koraki. Dočim delavska stranka o kakem znižanju socialnih dajatev in bremen noče niti slišati in odklanja tudi vsak kompromis, pa smatrajo konservativci znižanje

nje teh bremen za kot najbolj uspešen ukrep za pobljanje finančne krize. Velik je tudi odpor proti znižanju plač in proti velikemu proračunu prosvetnega ministrstva.

Splošno se presoja položaj v smislu, da bi moral na čelo koncentracijske vlade stopiti bivši ministrski predsednik Lloyd George, ki je državo že ponovno v jako težkih časih vodil z velikim uspehom. Tozadevna pogajanja so se že pričela in današnji dnevniki celo že poročajo, da se bavi ministrski predsednik Macdonald z izdelavo točnega programa za kritje primanjkljaja v državnem proračunu, nakar se namerava baje umakniti iz političnega življenja.

Smrtna žrtev požara

LJUBLJANA, 13. avgusta. Včeraj ponoči je nastal v Prelogu pri Semiču pri posestniku Martinu Kambiču požar, ki je v trenutku objel stanovanjsko in gospodarsko poslopje. Požar se je razširil tako naglo, da so se domačini komaj mogli rešiti. Posestnikov brat Anton je hotel odnesti v sosedno gospodarsko poslopje mast, meso in druga živila. Še predno pa je mogel svojo namero izvršiti, se je podrla goreča streha in ga pokopala pod seboj. Šele, ko je bil ogenj pogašen, so našli pod razvalinami njegovo truplo popolnoma zogljeno. Posestniku je razen hiše, poljskega orodja in živine zgorelo še 15.000 Din v gotovini, ki jih je nameraval priložni dan odnesti v hranilnico. Požar je najbrže zanetla zlobna roka.

Politični moratorij v Evropi

PARIZ, 13. avgusta. »Journal« piše, da bo bivanje Laval in Brianda v Nemčiji vsekakor mnogo večjega pomena, kakor se je prvotno domnevalo. Šlo bo namreč predvsem za to, da se ustanovi med Francijo in Nemčijo, Italijo in Anglijo evropski kartel in bi se vse navedene države obvezale, da za gotovo dobo niti v zunanji niti v notranji politiki ne bodo izvršile nobenih korakov, ne da bi se poprej medsebojno sporazumele. To bi bil, kakor piše list, nekaj politični moratorij. Ideja se je pojavila o priliki angleško-ameriških pogajanj, francoski ministrski predsednik Laval pa ji je dal konkretno obliko. Poset francoskih državnikov v Berlinu se bo izvršil najbrže med 28. in 31. avgustom.

Angleški finančni problemi

LONDON, 13. avgusta. Ministrski predsednik Macdonald je prekinil svoj poletni dopust in prispel iz Lossiemoutha v London. Takoj po prihodu je odšel v spodnjo zbornico, kjer se je sestel z zakladnim kancelarjem Snowdenom, s katerim je imel dolge razgovore o kritičnem položaju angleških državnih financ. Oba državnika sta probučevala poročilo komisije za štednjo pri državnih izdatkih ter se sporazumela o predlogih, ki jih bo stavila v tem pogledu vlada spodnji zbornici. Po sestanku s Snowdenom se je posvetoval Macdonald z voditelji glavnih angleških bank in guvernerjem Angleške banke. Predmet razgovorov je bilo konvertiranje državnih dolgov. Vsi zastopniki bank so se izrekli za politiko štednje ter jo priporočili kot edini izhod iz sedanja

V sredo so napadli komunisti neko kavarno in zahtevali od gostov, da se pridružijo njihovi akciji. Ker pa je bila ta zahteva odklonjena, so pričeli komunisti streljati z revolverji. Pri tem ste bili dve osebi ubiti, več pa jih je bilo ranjenih. Guverner in župan sta odšla v Madrid, da se posvetujeta z vlado o potrebnih ukrepih, da se preprečijo nadaljni neredi ter vzpostavi mir in red v mestu.

Možnost vojne med Bolivijo in Paragvajem

NEWYORK, 13. avgusta. Položaj med Bolivijo in Paragvajem je postal zopet izredno napet. Bolivjska vlada je odposlala v sporno ozemlje pri Chacu močen oddelek čet, kar smatra paragvajska vlada za casus belli in je zato istotako pričela koncentrirati svoje čete. Ni izključeno, da pride med obema državama celo do vojne. — Društvo narodov je svoječasno, kakor znano, posredovalo v sporu med obema državama, toda, kakor se sedaj kaže, ne ravno s posebnim uspehom.

Zgodbe o Edisonu

Ameriški listi prinašajo sedaj poleg obširnih poročil o stanju bolezni slavnega izumitelja Edisona, ki je nevarno obolel na ledvicah, tudi razne zgodbe iz njegovega življenja, katere je večinoma sam pripovedoval svojim prijateljem.

Tako je pokazal že kot petletno dete svoj nagon za tem, da preiskusi vse, kar je čul. Nekoč je namreč gledal z materjo, kako se vale račke iz jajc. Matji mu je raztolmačila, da so se račke izvalile iz jajc, ker je na njih sedela raka. Po dveh dneh se je mladi Edison nenadoma izgubil. Iskali so ga povsod in ga končno našli v šupi, kjer je mirno sedel na kipu račjih in kurjih jajc ter si ubijal glavo s tem, kako to, da še niso izležene račke, ko že toliko časa sedi na jajcih, od katerih jih je precejšen del potrli. Kakor sam pravi, je bil to tudi edini poskus, ki mu v življenju ni uspel.

Veliko vlogo je igrala v Edisonovem življenju gluhost na levo uho, katero mu je preskrbel neki sprevednik, ki ga je tako silno klofutnil, da mu je počil bobnič v ušesu. Sprevednika je namreč silno razjezil požar, ki ga je zanetil Edison s svojimi poskusi v tovornem vagonu, s katerim se je vozil proti zapadu. Ta klofuta pa je bila povod, da je Edison kot telegrafist znatno izpopolnil brzojavni aparat, ki ga je z enim ušesom le slabo čul. Baš isti motiv ga je prignal do tega, da je znatno izboljšal tudi telefon, ki je bil v tistih časih še v povojih.

Kot mal deček se je že zanimal za brzojavljenje. Prečital je več del o delovanju brzojava, ki pa jih pri najboljši volji ni mogel razumeti. Obrnil se je končno po pouk k nekemu staremu škotskemu brzojavnemu moštru ter ga povprašal, kako naj si razlaga delovanje brzojava.

Ta je pljunil in dejal: »Mislil si psa, ki je tako dolg, da mu seže del telesa do Londona, drugi pa do Edinburga. Če potegneš tega psa za rep v Edinburgu, si lahko siguran, da bo zalajal v Londonu.«

Znižanje plač pri Društvu narodov

Švicarska vlada je izročila Društvu narodov predlog, da naj na prihodnji plenarni seji obravnava vprašanje znižanja izredno visokih uradniških plač Društva narodov. Ker so podobne želje izražale tudi druge vlade, je skoro z vso gotovostjo pričakovati, da bo Društvo narodov privzelo v predlog švicarske vlade.

nje finančne krize. Sočasno so odobrili tudi namero vlade, da zniža obrestovanje državnih dolgov za 1 ali celo 1 in pol odstotka. Po načrtu vlade za štednjo bodo znašali državni prihranki 45 milijonov funtov sterlingov. Posebno znatno misli vlada reducirati izdatke za vojsko in mornarico. Poleg tega pa misli tudi na zvišanje državnih dohodkov z uvedbo novih davkov.

Nov konflikt med Madžarsko in Češkoslovaško

KOŠICE, 13. avgusta. Na češkoslovaško-madžarski meji je prišlo včeraj do novega spopada. Madžarski vojaki so aretirali češkoslovaškega carinskega uradnika Stefana v Hidasnemetju, ki je zastopal na dopustu nahajajočega se načelnika češkoslovaškega carinskega urada. Kmalu za njim so madžarski vojaki aretirali tudi češkoslovaškega uradnika Smolika. Madžarski vojaki zatrjujejo, da sta oba aretiranca žalila madžarski narod. Iz Košic je bila že odposlana posebna komisija, ki ima nalog, da stvar natančno preišče.

Po izjavi madžarskih oblasti sta prišla Stefan in Smolik v vinjenem stanju na Madžarsko, kjer sta se norčevala iz madžarskih institucij. Med obema češkoslovaškima carinikoma ter madžarskim prebivalstvom je prišlo nato do pretepa ter je moralo končno posredovati orožništvo, ki je aretiralo oba češkoslovaška uradnika kakor tudi vse Madžare, ki so bili udeleženi pri pretepu.

Železniški most pognan v zrak

LONDON, 13. avgusta. Včeraj je bil železniški most, ki spaja Bullybay in Cootehill na Irskem, pognan v zrak. Istočasno so bile porušene vse brzojavne in telefonske zveze. Domneva se, da gre za sabotažno dejanje. Kljub temu je bil preprečilo zborovanje neke protestantske organizacije, ki bi se moralo vršiti danes v Cootehillu. Poleg tega je odredila obsežno preiskavo ter izvršila že veliko število aretacij rimsko-katoliških mladeničev.

Krvavi nemiri v Bilbau

MADRID, 13. avgusta. V mestu Bilbau, kjer vlada že nekaj dni splošna stavka, je položaj vedno resnejši.

Izvedba Hoovervega moratorija

LONDON, 13. avgusta. Komisija finančnih strokovnjakov, ki se je sestala 17. julija v Londonu, da izdela načrt za uveljavljenje sporazuma o odgoditvi nemških reparacijskih plačil, je včeraj zaključila svoje delo. Delo komisije je temeljilo na sporazumu, doseženem v Parizu med predstavniki Zedinjenih držav in Francije on način izvedbe Hoovervega predloga. Komisija je zborovala skoro ne pretrgoma od njenega sklicanja z izjemo dveh kratkih odmorov, ko so morali nekateri delegati čakati na podrobna navodila svojih vlad.

Protokol obsega dva glavna dela in tri dodatne dostavke. V prvem delu protokola so ugotovljeni načini za izvedbo moratorija, na podlagi katerega odloži Nemčija plačevanje reparacijske anuitete za finančno leto 1931-32. Na ta način odložena anuiteta bo naknadno plačana vsem državam upnicam z desetimi anuitetami po 117.831 mark tekom treh let. Za plačilo teh odloženih plačil bodo izdane posebne obveznice, katerih izplačilo se ne bo smelo pozneje pod nobenimi pogoji znova odložiti.

V dodatnem odstavku ugotavlja nemška vlada, da sicer sprejema ta sporazum, vendar pa se s pridržkom, ker se ne more še izjasniti o bodoči plačilni zmožnosti Nemčije. Glede na ta dostavek pripominjajo delegati držav upnic, da niso bili pozvani zato, da bi razpravljali o bodoči plačilni zmožnosti Nemčije ter o prepuščajo to konferenci, ki se bo naknadno sestala za proučevanje tega vprašanja.

V prvem protokolu je tudi sklenjeno, da mora Nemčija nadaljevat plačevanje po posojil, ki jih je dobila z Dawesovim in Youngovim načrtom. Nemčija bo tudi v naprej plačevala reparacijska plačila pri mednarodni banki v Baslu, ki pa bo zadržala samo vplačila za posojila, dočim bo preostanek dala na razpolago upravi nemških državnih železnic.

Ta sporazum so podpisali predstavniki Nemčije, Velike Britanije, Francije, Grčije, Italije, Jugoslavije, Japonske, Češkoslovaške, Poljske, Portugalske in Rumunije.

Londoni finančni krogi zatrjujejo, da je delo bačnikov v Baslu že tako napredovalo, da je v kratkem pričakovati končnih sklepov. Sporazum v vprašanju ponajljšanja kratkoročnih kreditov Nemčiji je že dosežen. Guverner angleške banke Montague Norman, namerava sporazum no z zastopniki glavnih angleških bank sklicati v Londonu in Parizu konferenco, na kateri bi sodelovali angleški, francoski, ameriški, nizozemski in švicarski finančniki. Na tej konferenci se bo razpravljalo predvsem o dovolitvi novih kreditov Nemčiji. Zaupanje v Nemčijo se je po pruskem plebiscitu znatno povečalo in prevladuje za to mnenje, da bo končala nameravana finančna konferenca s popolnim uspehom.

Na pohorskem „Pesku“

Pohorski »Pesek« ni noben vrh, kakor so Veliki vrh, Črni vrh, Hudi vrh ali Jagerski vrh, ni nobena kopa, kakor sta Velika in Mala kopa, ni tudi nobena peč, kakor so Bavbarske in Jagerske peči in Jelenska peč, je samo zelena planica, ki jo v lepo zaokroženi elipsi obdaja v najlepših letih svojega razvoja in svoje rasti stoječe gosto smrečje. Njegova temnozeleno zelena barva se kaj prijetno in razločno odraža od svetlejših svežih tratic, ki odevajo celo planico, še bolj pa od solnčno svetlega sinjega neba, ki se v nešteto in neizmernih lokih in obokih krči in vzpenja kakor edinstvena, še od nobene ga mojstra ustvarjena kupola nad tem 1382 m visoko ležečim božjim hramom. V najvišjih vršičkih in košnjah teh v simetričnih črtah, stolpičkih in koničastih strešicah proti nebu in nebesom kažočin in stremecih smrek in jelk, se zibljejo posebno v jesenskem in zimskem času v celih jatah dobrorejeni, debeli krivokljuni, se obešajo na dozorevajoče ali že dozorele storže in dešarke, ki kakor obrnje ne violičaste sveče vise s svojih visokih lestencev, jih obirajo in zobljejo njihova med luskinami skrita semena. Spodaj na travniku in pašniku rožne planice se pasejo v sencih in ob robu svežega gozda od binkošti do praznika sv. Mihaela v pozni jeseni voli, krave, junci, lenice in teleta in ves čas ubrano in tihopobožno pozvnanjajo in pritrkava'o k veseli pesmi pastirjevi. Sredi skoz planice se vije v lahno ukrivljenem loku dva metra široka bela cesta, vsa posuta z mehkim, drobnim peskom, loči planico v dva komaj vidno v nasprotni strani nagnjena dela in tvori tako os in sleme nizke, prav nizke strehe, ki ji nalikuje tako razdeljena planica v svoji celoti. To je pohorski »Pesek«, kakor ga je ustvarila narava sama, Pohorje in vse one skrite sile, ki so nekaj delovale in še danes delujejo v njem. Kar je drugega še na našem »Pesku« in tega je mnogo, zelo mnogo, in sicer lepega, pa tudi potrebnega, to je napravila sicer slabotna, a pridna in marljiva roka človeška.

Iz priprave drvarske kočice, ki je stala na severnem koncu planice, »Pesek« ime novane, in ki je bila proti jugu obrnjena tako, da je morala baš opoldanskemu solncu gledati v obraz in oči, je ustvarila Dravinjska podružnica SPD (s sedežem v Konjicah) okusno in prostorno, po slogu in licu pokrajinski sliki prilagodeno in odgovarjajoče adekvatno planinsko postojanko z napisom »Winterjeva kočica na Pesku«, ki sedaj, ko praznuje drugo obletnico svoje ustanovitve in otvoritve, v vsakem oziru enakovredna z drugimi našimi kočami na Pohorju, predstavlja prekrasen, dragocen in neobhodno potreben člen v verižici in vrsti naših domačih pohorskih postaj tako poletij kakor še prav posebej pozimi. Pravi kras in kras »Peska«, s krito, na tri strani odprto, zračno in lično verando, kakršne nobena druga kočica na Pohorju do danes nima, v pozilji neusahljivega hladnega

studenca 10 korakov pod sabo, pristni otrok nesebične in požrtvovalne ljubezni navdušenih planincev iz širnega Podravinja, od Rogle (1517 m), glavne in centralno ležeče gmote celega Pohorja komaj 30 minut oddaljena, ustrezajoč s sobami, spalnicami, skupnimi ležišči, s postrežbo in oskrbo vsem upravičenim zahtevam poletnih in zimskih izletnikov in športnikov, izpopolnjuje s svojimi zelenimi okni in z rdečim napisom sliko in je prvi biser v visokogorski, tihi in zamisljeni idili, ki se imenuje »Pesek«.

Njegovi obiskovalci pač poznajo njen pomen v naši pohorski turistiki; to ni samo cilj in konec nairazličnejših poti in izletov iz Dravske in Dravinjske doline; ni samo počivališče sredi večdnevnega izprehoda od enega konca do drugega konca našega okoli 60 km dolgega Pohorja; »Pesek« je tudi izletišče za nairazličnejše kraje in daljše izlete in ob enem primeren kot stalno letovišče, zračno in solnčno, za vse one, ki jim je mir in tišina nad vse. Ni je namreč med vsemi našimi pohorskimi kočami, okoli katere bi bilo zlitega toliko miru in pokoja, toliko tišine in toliko molka kakor ga je okoli kočice na »Pesku«. V tem prekaša »Winterjeva očica« ono na Klopnem vrhu in na Smolniku. Ako bo kočica pri »Cerkvici«, stoječ na odprtih vratih med Dravsko in Mislinjsko dolino, ozirajoč se z jasne višave v daljnji svet in boreč se s silnimi planinskimi viharji, kljubujoča in izvijajoča trdnava, klic, krik in pesem samozavestnega in podjetnega hribolazca, ki sili vedno više in više, potem je kočica na »Pesku« priprosta, tiha kapelica, ki jo je postavilo v senčo duhtečega smrečja in v odmev ptičjega petja, pobožno, boguvdano ljudstvo, ki živi, zadovoljno s tem, kar ima, na domači grudi, ne sili nikamor in živi življenje samo v sebi, v svojem srcu in v svoji duši. Kdor hoče iti vase in živeti sam s seboj in svojimi mislimi in se zato odtegniti vsakemu zunanemu vrvenju, hrušču in trušču, za takega je »Pesek« s svojo kočico in idilo.

Ona s peskom posuta cesta, ki pelje od kočice skoz njega in dalje križema na vse strani in tudi v Skromar, rojstno vas pohorskega pesnika I. Vodsrenika, je znamenito, le malokteremu domačemu planincu znano razvodje na našem Pohorju. Prihajajoč z istega neba in oblaka pada dež na »Pesek« in njegovo cesto; na njegove se njene vode delijo; ene izmed njih drvi v Radolino in hité po kratki, a strmi in nevarni poti skozi Puščavo v Dravo; druge pa, poganjajoč žage in mline, v Dravinjo; šele pod Ptujem pri Sv. Vidu se otroci iz iste zibelke zopet srečajo, na koncu svojega življenja, ko so že izgubljeni v valovih široke reke, komaj slišno si še šepetajoč zadnji pozdrav otroških dni ali vsaj uric, minut in sekund, ki so jih preživeli v skupni zeleni planinski zibelki na »Pesku«.

Dr. Fr. Mišic.

Mariborski in dnevi drobiž

Nov prosvetni dom ob naši severni meji

Dolgoletni trud in napor lokalnih čini teljev občine Slatina Radenci in nekaterih sosednih občin ob Muri, ki so morale do sledje pošiljati svojo decu na zelo oddaljeno Kapelo, je kronan z uspehom: tik zdravilišča, ob cesti proti Gornji Radgoni, se dviga novo ponosno poslopje, štirikratna »Narodna šola kralja Aleksandra I.« Poslopje je v lepem modernem, dasi priprostem stilu zgradil stavbeni mojster Štuhec iz Ormoža. V zgradbi so neke prostori za vse štiri razrede, ampak tudi vsi potrebni drugi prostori, stanovanja za vse učiteljske, telovadnice, kopalnica itd., povrhi pa tudi še rezervne sobe za morebitne nove razrede, če bi se tekom časa izkazala njih potreba. Okrog šole je velik prostor za šolski vrt, drevnisko itd. Šola bo opremljena z električno razsvetlavo, čim bodo na podlagi razgovorov in pogajanj med zdraviliščno upravo in novo osnovano združeno elektrarno podani predpogoji za elektrifikacijo občine izven zdraviliščne rajone, kar bo pa sigurno še tekom letošnje jeseni, ker vemo, da je zdra

vilišče stavilo zadrugi prav ugodne pogoje.

Nova šola bo z novim šolskim letom že pričela svoje blagoslovljeno prosvetno delo. Slovesna blagoslovitev in ob enem otvoritev novega ognjišča narodne prosvete bo v nedeljo dne 16. tm. Krajevni šolski odbor pod vodstvom nemornega svojega načelnika, župana Jakobca Zemljiča, ki si je nedvomno za realizacijo narodne želje stekel največje zasluge, je določil obsežen program za to redko slavnost. Po prihodu stranjega vlaka, kmalu po 9. uri, bo na postaji siovesen sprejem gostov, med katerimi bo zlasti tudi prevzvišeni g. pomožni škof dr. Tomažič, izven njega pa še zastopniki kr. banske uprave, sreskega načelnika ter drugih korporacij. Ob 10. bo pri kapeli Sv. Ane v zdravilišču slovesna služba božja in pridiga, kar bo oboje opravil pomožni škof. Po tej slovesnosti se bodo gostje z domačim narodom vred v povorki podali k šoli, katero bo g. pomožni škof slovesno blagoslovil, zastopnik kr. banske uprave odnosno nje prosvetnega oddelka pa slovesno otvoril. Ob tej priliki bo župan Zemljič kot načelnik krainega šolskega odbora vse go-

ste in pa ves domači narod pozdravil z nagovorom, v katerem bo podana tudi kratka zgodovina šole. Seveda se bodo vrstili tudi še drugi govori.

Po tem aktu bo v zdraviliški restavraciji slavnosten banket za povabljene goste in za zastopnike domačih občin ter korporacij, ob 15. pa se bo vršilo ravnotam veliko narodno veselje.

Vsi od blizu in daleč, ki vedo ceniti ogromni pomen novih žarišč prosvete ob naši meji, naj ta dan v velikem številu pohite v lepe Radence in se razvesele skupaj z domačim ljudstvom lepega uspeha smotrenega in pozitivnega narodnega dela!

Vojaška vest.

Iz Maribora je premeščen dosedanj blagajnik 32. artiljerijskega polka, gosp. intendantski podporočnik Albin Držan za intendanta osješke divizije v Osjek. — Mariborskim trgovcem.

Ker je veliko število trgovcev prejelo od mestnega načelstva plačilne naloge za globo v izmeri 20-kratne tovarninske davščine za blago, ki so je prejeli potom vozil iz okolice in teh tovorov iz raznih razlogov niso prijavili, je gremil trgovcev zaprosil mestno načelstvo, da te po večini iz nevednosti posameznikov izvirajoče globe izpregleda. Gremij upa, da bo mestno načelstvo prošnji ugodilo, obenem pa opozarja vse trgovce, da v bodoče točno prijavljajo občini vse vrste blaga, katero premejo iz okolice s kakršnimikoli vozili, bodisi za trgovino ali za lastno uporabo, ker bi bili sicer kaznovani z zelo občutno denarno globo. —

Izprememba posesti.

Restavracijo na glavnem kolodvoru v Mariboru je direkcija državnih železnic izročila dosedanjemu lastniku »Grajske kleti«, g. Josipu Mađiču. —

Gostilničarski gospodinski tečaj.

Zveza gostilničarskih zadrug v Mariboru priredi tudi letos na gospodinski šoli »Vesni« trimesečni gostilničarski gospodinski tečaj. Namen tečaja je izobraziti hčere gostilničarjev v vseh onih predmetih, ki so najbolj potrebni za pravilno vodstvo gostilničarskih obratov. Sprejemajo se tedaj le najmanj 16 let stare, duševno in telesno popolnoma zdrave gostilničarske hčere, katere morajo stanovati v internatu. Koliko važnosti so ti tečaj posebno za one kraje, kjer se razvija, ali je že razvit tujski promet, pričajo številna zahvalna pisma hotelirjev in gostilničarjev. Prijave se sprejemajo do vključno 5. septembra in je nujno potrebno, da se zainteresirani prijavijo takoj. Pojasnila daje radevolje Zveza gostilničarskih zadrug v Mariboru. —

Dva velika tovarna avtomobila

hrušk in jabolk sta davi na vse zgodaj prispela iz Varaždina na naš živilski trg, ki je itak zelo bogato založen z blagom okoliških kmetov. »Uvozniki« so se morali seveda, četudi neradi prilagoditi solidni tržni tendenci prodajalcev na mariborskem trgu. Davi so na naši sadni »borzi« sklenili več dobav na debelo. Mimogrede bodi omenjeno, da ni manjkalo neizogibnih mešetarjev in prekupcev. —

Kaj stane vinogradnika letos liter vina.

Te dni sem se razgovarjal z vinogradnikom v Slov. goricah o gospodarski, posebno še o vinski krizi. Dotični gospodar ima tudi svojo gostilno in je nastavljal vino v tem poletju po 7 Din l, češ, da še vedno bolje pride na svoj račun, kakor pa, da bi ga prodal preprocenti iz kleti. »No prijatelj, povej mi odkrito, koliko te stane pridelek enega litra?« — ga vprašam med pogovorom. Uslužno mi odgovori: »Vzemi svinčnik in piši, povem ti točno vse letošnje stroške v gorici, pričakujem pa ga letos 16 polovnjakov (polovnjak = 300 l), potem pa izračunaj!« — Navedli so se vsi izdatki z davkom vred, zaračunala se je tudi hrana za trgače in pitnina viničarju ob trgatvi, tudi se je kupilo to leto 1000 kolja ter se je kotlalo (jamice k trsu za gnoj), pa še ne pride letos liter vinskega pridelka na 1 Din, ampak na okroglo ¼ Din. Seve kaže leto na dobro vinsko letino, kar ni vsako leto, pa vsako leto se tudi ne »kotla« in ne kupi kolje. Seve toča, slana lahko hudo udari in tedaj je drugače. Toča, slana pa ravno tako lahko v poslednjih udari neposestnike v obliki boleznih. Toliko v pojasnilo, ker ob tej res hudi gospodarski stiski nekateri trdijo, da jim pride 1 l vinskega pridelka na 3 Din in više, kar nikakor ne odgovarja resnici.

Kamniška sokolska četa

ima v nedeljo 16. tm. ob 16. uri svoj prvi telovadni nastop na travniku br. Čepeja. Sodelujejo bratska sosedna društva. Pester spored. Po nastopu veselica v gostilni br. Pavešiča. Pridite pomagat krepit narodno zavest in ponos! Igrata vojaška godba in domači tamburaški zbor.

Mejaši!

Sokol v Sv. Juriju ob Pesnici priredi v nedeljo 16. t. m. ob 15. uri svoj javni nastop. To bo lepa narodna manifestacija na meji. Zato se pozivljajo vsi Mejaši in prijatelji borcev na meji, da se je v polnem številu udeležijo. Mahnite jo tja že zjutraj čez Sv. Urban in Sv. Križ. —

Planinci!

Jugoslovensko-češkoslovaška liga in Slovensko planinsko društvo v Ljubljani vabita k svečanemu odkritju spominske plošče prof. dr. Karlu Chodounske-mu, ki se bo vršilo v soboto, 15. avgusta, na Jezerskem. Začetek ob 10. uri. Odhod iz Maribora v petek s koroškim vlakom ob 18.40 v Železno Kaplo. Tam prenočišče in zjutraj čez Jezerski vrh k udeležbi na slavnosti. Radi polovične vožnje se je treba prijaviti v pisarni Putnik na Aleksandrovi cesti, najpozneje v petek do 12. ure. —

Samomor vojaka.

V Devici Mariji v Brezju se je včeraj na neki nji ustrelil 21letni redov. Ali Džemal Saban. Pognal si je iz puške kroglo v glavo in obležal takoj mrtev. Njegovo truplo so prepeljali v mrtvašnico na Pobrežju.

Kobilica padla v gnojnico.

Včeraj popoldan se je pripeljala iz Selc v Maribor obiskat svoje sorodnike posestnica Pukšič Terezija. Pripeljala se je s svojo kobilico, ki jo je privezala na neki plot v Cvetlični ulici. Med pogovorom gospodinje s sorodniki pa se je kobilica pričela dolgočasiti in je končno pretrgala vrv, s katero je bila privezana. Ko je bila vrv odtrgana, je krenila na dvorišče in pričela skakati po z deskami pokriti jami za gnojnico. Ker pa so bile deske preperle, so se pod težo vdale, na kar je kobilica telebnila v jamo, iz katere so jo z velikim trudom izvlekli šele reševalci. —

Nesreča ne počiva.

V Samostanski ulici je padel 11letni dijak Leopold Bergmann iz Dlakova tako nesrečno, da so ga morali radi težke poškodbe leve noge prepeljati v splošno bolnico. — Na Aleksandrovi cesti je padel 60-letni mizarski mojster Nikola Benkics, ki si je glavo močno poškodoval. Moral je v bolnico. — V Vrhovdolu je padel 22-letni posestnikov sin Joško Žontar tako nesrečno z dvokolesa, da si je obe roki prav opasno poškodoval. — Med zobovje cirkularne žage je prišel z desno roko Andrej Mlekuš iz Pekar. —

Pevci »Jadranaši«

se vabijo k današnji pevski vaji radi udeležbe pevskega zbora na sokolskih prireditvah v soboto dne 15. t. m. v Sv. Juriju ob Pesnici in nedeljo dne 16. tm. v Limbušu. Pridite točno! —

Turistovski klub »Triglav«

priredi v dneih 15. in 16. tm. dvodnevni izlet na Klopni vrh. Odhod v soboto ob 5.40 z glavnega kolodvora. Vabljeni so tudi prijatelji prirode. —

Sobota 15. Nedelja 16.
Beneška noč
Velika kavarna

Želodčne bolečine, pritisk v želodcu, gniloba v črevesu, žolčan okus v ustih, slaba prebava, glavobol, težak jezik, blebda barva obraza, izginejo često po večkratni uporabi »Franz Josefove« grenčice, s tem da jo izpišemo kozarec, predno ležemo spat. Specialni zdravnik za boleznih v prebavilih izjavljajo, da je »Franz Josefovo« vodo toplo priporočati kot te namene služeče domače zdravilo. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specialnih trgovinah.

Prijave za enoletni trgovski tečaj Slov. trg. društva v Mariboru se sprejemajo dnevno od 10.—11. ure Zrinjskega trga 1 (drž. trgovska akademija). Sprejemajo se tudi pismene prijave. Zahtevajte brezplačno prospekte od ravnateljstva tečaja. —

Iv. Heričgo ml., Maribor, Koroška 15, izdeluje glinaste peči, štedilnike ter sprejema v to svrhu spadajoča dela in popravila po nainižji ceni. —

Najdražja operacija

SIAMSKEGA KRALJA JE VELJALA OPERACIJA NA OČESU PREKO 50 MILIJONOV DINARJEV.

Operacija, ki je nedvomno najbolj draga na svetu, je bila pred kratkim izvršena v Newyorku. Bolnik je bil siamski kralj, kirurg pa eden najznamenitejših očesnih specialistov nove dobe. Kralj Siam je dobil na očesu slepo mreno, ki je levemu očesu že skoro vzela dar vida. Da reši ogroženo oko, se je kralj odločil, da napravi 17.000 km dolgo potovanje iz Bangkoka v Newyork.

Specialist, kateremu je zaupal svoje zdravljenje, spada med one ameriške zdravnike, ki zaslužijo letno 35 milijonov dinarjev. O znesku šeka, ki ga je kralj po srečno izvršeni operaciji izročil zdravniku, se varuje sicer tajnost, toda ker je znano, da je neki newyorkški bankir izplačal istemu zdravniku za enako operacijo 12 milijonov, se pač lahko domneva, da siamski kralj ni hotel zaostati za njim.

Dva dni in dve noči so se trudili asistenti in bolnišni strožaji za visokega gosta. Samo ti stroški so znašali nadaljnjih 7 milijonov dinarjev. Vrh tega plača siamski kralj za palačo, katero je najel zase, za svojo družino in svoje spremstvo, ob-

stoječe iz 160 oseb, za dvomesečno bivanje nad 14 milijonov. K tem vsotam je prišteti še potne stroške za kraljevo rodino in spremstvo, ki bodo znašali topot sedem milijonov, obiski in posvetovanja, ki so se vršili pred operacijo, pa so veljali kralja okrog 5 milijonov. Tako pridemo do vsote 45 milijonov dinarjev, pri čemer pa niso vštetni stroški, ki jih je imel kralj dosedaj radi bivanja svoje rodine in spremstva v Newyorku.

Ameriški listi torej gotovo ne pretiravajo, ako menijo, da znašajo celokupni kraljevi izdatki nad 50 milijonov dinarjev ter zatrjujejo, da še nikdar ni bila kaka operacija tako draga kakor ta. Toda, končno pa je tako vse relativno, kajti za siamskega kralja tak znesek ne pomeni bogve kaj, kajti tudi on ima, kakor vsi orientalski knezi naravnost bajno premoženje, ki ga sploh ni mogoče niti približno preceniti in vrh tega še silno narašča. Siamski kralj si torej že lahko privoščiti luksuz, da plača za povrnitev svojega zdravja »malenkostno« vsoto 50 milijonov dinarjev.

Prva ponesrečena ekspedicija na Severni tečaj po morju

Mnogi raziskovalci so že poskušali, da bi dosegli ali preleteli Severni tečaj. Sedaj hoče, kakor je znano, kapitan Wilkins s podmornico »Nautilus« pod ledom prodreti do Severnega tečaja. To smelo podjetje spominja na neko slično ekspedicijo, ki je pred polnimi petdesetimi leti, leta 1881., tragično propadla. Usoda ladje »Jannette«, ki je bila last Američanca De Longa, je eden izmed presretnih in napetih romanov, kakršne more napisati samo življenje.

Nordenskjöld je obšel l. 1878/79. z ladjo »Vega« severno obalo Sibirije in tako rešil problem severovzhodnega pomorskega prometa. Nekoliko časa so bili v Evropi precej v skrbeh za njegovo usodo. Tedaj je znani ameriški časopisni založnik Gordon Bennett poveril ameriški poročniku Georgu De Longu nalogo, da krene z ekspedicijo na Severni tečaj in istočasno poišče »Vego«.

Leta 1879. je zapustila ladja ob navdušenih ovacijah San Francisco in krenila proti Beringovemu prelivu. Kmalu nato pa je zvedel De Long, da je »Vega« srečno odplula proti Evropi. S tem je bil rešen del njegove naloge in mu je preostalo samo še doseči Severni tečaj.

Že kmalu je zašla »Jannette« med ledene mase in je ostala tam vklenjena celih 22 mesecev. Ledene struje so jo tirale sem in tja severno od Sibirske obale. Minila je brezkončno dolga severna zima, prišlo je poletje in zopet je prišla zima. Na ladji je vladalo že precej dobro razpoloženje. Moštvo se je izprehajalo po ledu, ribarilo in igralo nogomet. Koncem leta 1880. se je začela ladja lomiti. Led je začel s svojim razdornim delom. Minilo je 17 mesecev, odkar je bila posadka »Jannette« dan in noč pri salkah ter črpalah vodo. V tej dobi so spali vsi v oblekah, vedno pripravljeni na katastrofo. Poletje je bilo tako hladno, da je ugasnilo sleherno upanje na rešitev iz objema ledenih mas. Še hujša je bila zima 1881. V vlažnih kabinah se je naselila bolezen. Spomladni so zagledali z »Jannette« nekoliko majhnih, golih otročkov. To je bilo prvo kopno, ki so ga ugledali po tako dolgem času. Na enem izmed otokov so zasadili majhno svileno zastavo in otok anektirali za Zedinjene ameriške države.

Najtežji moment je prišel 12. decembra 1881. Pod strašnim pritiskom leda, so se morale končno udati ladjine stene. Z mrzlično brzino so reševali provijant, sani, obleko in ostali potreben material na majhen otoček. V ranem jutru 13. decembra 1881 je ladja potonila in tako je ostala posadka sama na majhnem otočku 770 severne širine. V tem težavnem položaju je se-

stavila ekspedicija sledeči načrt: nameravali so po ledu proti Novosibirskim otokom in dalje na jug vse do tlej, dokler ne bi opazili odprtega morja. Nato so hoteli priti s čolni, ki so jih vozili na saneh, do ustja Lene in proti vodi ploveč, doseči človeška bivališča. Od kraja je bilo razpoloženje dokaj dobro, ali kmalu so se pokazale težkoče. Poletno sonce je odhajalo sneg in vse težje so drčale sani po ledu. Bili so dnevi, ko so prevalili le 4 milje, prva naselbina pa je bila oddaljena najmanj 500 morskih milj. Provijanta je bilo čedalje manj. Po preteku enega tedna je ugotovil De Long, da jih nosi morska struja proti severu. Mislil je, da je prodril 16 morskih milj proti jugu, v resnici pa se je nahajal 20 milj severneje od mesta, kjer se je pogreznila »Jannette«. De Long je to dejstvo prikril svojim sopotnikom. Bil pa je srečen, ko je pozneje zopet ugotovil, da je udarila struja v obratno smer. Tako so nadaljevali potovanje, dokler niso imeli za seboj 60 morskih milj — pred njimi je ležalo še 440 milj. hrane pa so imeli samo še za tri tedne.

Končno so prispeli do odprtega morja. V treh čolnih so krenili na pot. Strahovita burja pa jih je ločila. Z 12 na smrt bolnimi spremljevalci je De Long končno le prodril do ustja Lene. Pred njim se je razprostiralo brezkončno močvirje, v katerem so se vedno bolj in bolj zgubljali. Hrana je zmanjkovala, ljudje pa so neprestano slabeli. Po vsakem desetminutnem pohodu so morali deset minut počivati. Z največjim naporom so šli ob reki. Ko je bil provijant izčrpan, sta se odpravila dva moža na lov. Oba sta imela srečo, da sta našla domačine, ki so jima dali živeža.

Prišla je zima, ki je onemogočila iskanje De Longove ekspedicije. Spomladni so zopet začeli iskati in so našli ob ustju Lene roko, ki je molela iz snega. Tam je ležal De Long, sredi trupel svojih 12 mrtvih tovarišev. Poleg je bil najden dnevnik, v katerem so pretresljivo popisani njihovi poslednji trenutki. O drugih dveh skupinah ni bilo nič več slišati. Sigurno sta utonili na morju. De Longa in njegove tovariše so prepeljali v Ameriko in jih tam pokopali.

Lastavice odhajajo

Iz vse Evrope prihajajo poročila, da se lastavice že pripravljajo počasi za odhod v južne kraje, dočim so v nekaterih predelih že odletele. Ptičjeslovci pravijo, da so zapustile svoja gnezdišča že skoro vse lastavice v severnih predelih Evrope, kar je dokaz, da bo letošnja jesen zelo hladna in da bo kmalu nastopila zima. Drugi pa zopet trdijo, da se lastavice selijo zaradi tega tako zgodaj, ker imajo letos v Evropi premalo hrane.

Nenavaden samomor trgovca

V Newyorku je neki industrijalec, ki je doživel popoln polom svojega podjetja, izvršil na nenavaden način samomor. Telefoniral je raznim listom svojo osmrtnico, plačal ravnatelju hotela, kjer je stanoval nad leto dni, vse račune, se oblekel potem v svojo pilotsko obleko in si nataknil na glavo železno čelado. Nato je odšel na streho 18 nadstropij visokega poslopja ter si pognal tamkaj kroglo v glavo. Njegovo mrtvo truplo se je na cestnem tlaku popolnoma razbilo.

Prof. Samojlovič — 50letnik

Znani ruski polarni raziskovalec, prof. Samojlovič, slavi te dni 50letnico svojega rojstva. Slavljencec ima za seboj nenavadno plodno znanstveno udejstvovanje ter velja kot eden najboljših poznavalcev polarnih krajev. Javnost pa je postala nanj pozorna prvič šele leta 1928., ko ga je odbor za pomoč ponesrečeni Nobilevi ekspediciji imenoval za vodjo reševalne akcije. Z ledolomilcem »Krasinom« se mu je posrečilo rešiti vse preostale člane te žalostne ekspedicije v severne pokrajine. Samojlovič prireja že od l. 1911. vsako leto po eno odpravo v severne pokrajine.

Prof. Samojlovič je rodom iz donskega okraja. Študiral je na rudarski akademiji v Freiburgu na Saškem in bil od l. 1904. dalje zaposlen v Rusiji kot rudniški inženjer. Ves ta čas je sodeloval v ruskem revolucionarnem gibanju, bil ponovno zaprt in končno l. 1906. izgnan v Arhangelsk. Tu se je lotil potem geoloških študij in stopil v društvo za raziskovanje ruskega seвера.

Svojo prvo polarno ekspedicijo je napravil na neki jadnici proti Spitzbergom. Na drugem potovanju je odkril skupno z Rusanovom nahajališče kamenitega premoga v Eisfjordu, pozneje pa še več novih premogovnikov.

Leta 1918. je osnoval skupno s pokojnim Krasinom komisijo za raziskovanje severa, iz katere je l. 1924. nastal zavod za raziskovanje severa v Leningradu. Samojlovič je postal ravnatelj zavoda in je kot tak vodil že šest ekspedicij na Novajo Zemljo.

Njegova štirinajsta ekspedicija pa mu je pridobila svetovno slavo. Kakor smo že poročali, mu je bilo leta 1928. poverjeno vodstvo akcije za rešitev Nobileve ekspedicije. Na ledolomilcu »Krasinu« je prodril kljub izredno velikim težkočam do Severnega rtiča in skupine Sedmih otokov. Tam je končno našel in rešil člane Nobileve ekspedicije.

Ta ekspedicija je vtila potem Samojloviču pogum še za nadaljna znanstvena raziskovanja na skrajnem severu naše zemlje. O problemih, katere morajo rešiti polarni raziskovalci, je izdal nedavno knjigo z naslovom »Pot na Severni tečaj«, s katero je silno obojeval literaturo o razmerah v arktičnih pokrajinah.

Satanovo kraljestvo v Kongu

V okraj Kuango v belgijskem Kongu v Afriki je bil odposlan močan oddelek policije in čet, ki imajo nalogo, da zatro upor, ki ga je med domačini povzročila vest, da je neposredno pričakovati nastop gospodarstva satana. Razširjevalci teh vesti so takozvani »satanovi sinovi«, pleme, ki obožuje hudiča. Ti satanovi sinovi so razglasili, da se bo njihov gospod in mojster v najkrajšem času pojavil, da zavladal na zemlji. Radi tega je prišlo na številnih krajih do velikih nemirov in krvoprelitja. V nekaterih okrajih so domačini sklenili, da preženo belokožce ter jim odpovedo vsako pokorščino in vsako delo. Tekom nemirov so domačini ujeti, umorili in požgali tudi nekega evropskega uradnika, Ballota po imenu.

Nenameravan učinek.

»Ravno šest let je minilo, odkar sem vam posodil 15.000 Din.«

»Res?«

»Da natančno šest let.«

»Za božjo voljo, vi imate pa res izvrsten spomin!«

Sokolstvo

Sokol v Ločah.

Dnevnik »Slovenec« je v št. 176 z dne 7. tm. priobčil notico, v kateri prav za hrbtno dolži člane sokolskega društva Loče, da so napadli, vračajoč se z nastopa v Zrečah, nekega fanta. Dopisnik opisuje dogodek kot kak razbojniški napad, radi razigranosti družbe, ki se ni vračala »ponoči«, ampak v prvih večernih urah. Boji se pa odkrito navesti, katera družba je bila. Iz cele notice je razvidno, da se dolži tega »napada« člane Sokola Loče. Dopisnik je prav jezuitski zavil resnico in v svoji zlobnosti in v mržnji do Sokola — malo epizodico izpremenil v bombastično senzacijo. Upamo, da bomo zvedeli za dopisnika in ga na pristojnem mestu naučili odkritosrčnosti in resnicoljubnosti, ki jih Sokol v svojem delovanju vedno izvaja. Dopisnika pa pozivamo, da naj se udeleži prvega sokolskega nastopa v Ločah, dne 6. sept., kjer bi lahko imel priliko opaziti naše nesebično, pošteno in odkrito delovanje.

Sokolska četa pri Sv. Martinu pri Vurbergu

priredi v nedeljo, dne 23. t. m. svoj prvi javni telovadni nastop s sodelovanjem okoliških čet in društev. Po nastopu prosti zabava. Vabljene vsi prijatelji Sokolstva.

Sport

Tekme za prvenstvo LNP.

Na včerajšnji seji LNP so bili izžrebani pari za jesensko prvenstveno sezono za podsavezni ligini razred in sicer:

13. septembra: Atletiki (Celje): Svoboda (Ljubljana), Primorje: Železničar, Maribor: Ilirija.

20. septembra: Železničar: Ilirija, Atletiki: Ilirija, Svoboda: Maribor.

4. oktobra: Atletiki: Maribor, Ilirija: Primorje.

11. oktobra: Maribor: Železničar, Ilirija: Svoboda.

18. oktobra: Železničar: Atletiki, Primorje: Svoboda.

Igra se vedno na igrišču, oziroma v mestu prvo imenovanega kluba.

Razpored prvenstvenih tekem v mariborskem okrožju je sledeči:

13. septembra: Mura: Maribor rez., Svoboda (Maribor): Železničar rezerva.

20. septembra: Mura: Rapid, maribor r., Svoboda (Maribor): Železničar rezerva.

20. septembra: Mura: Rapid, Maribor r.: Svoboda.

27. septembra: Primorje: Maribor, Atletiki: Ilirija, Železničar: Svoboda.

4. oktobra: Železničar rez.: Mura, Svoboda: Rapid.

11. oktobra: Železničar rez.: Maribor r.

25. oktobra: Železničar rez.: Rapid, Svoboda: Mura.

ISSK Maribor in SK Železničar nastopita v tekmovanju za prvenstvo mariborskega okrožja z rezervnimi moštvi, ostali trije klubi pa s prvimi moštvi. Pritožbo oziroma željo Rapida, da se tekme proti rezervam Maribora in Železničarja iz razporeda črta, je LNP zavrnil zaradi sklepa glavne skupščine LNP 2. avgusta.

Medklubski odbor LNP, službeno.

V nedeljo dne 16. t. m. bodo sledeče tekme: ob 15.30 prijateljska tekma ISSK Maribor rez.: SK Železničar rez.; ob 17. prijateljska tekma SK Svoboda, Varaždin: SK Svoboda, Maribor.

Nadalje se bo vršilo dne 15. in 16. tm. prvo in drugo kolo mladinskega turnirja za pokal SK Ilirije in sicer: dne 15. tm. ob 9. Svoboda I: Železničar II; ob 10.30 Rapid I: Maribor II; dne 16. tm. ob 9. Maribor I: zmagovalcu iz tekme Železničar II; Svoboda I in ob 10.30 Železničar I: zmagovalcu iz tekme Maribor II: Rapid I. Vse tekme bodo na igrišču ISSK Maribora. Službujoči odborniki: v soboto dopoldne g. Lorber, v nedeljo dopoldne g. Bergant, popoldne g. Janžekovič.

Sportni klubi se opozarjajo, da morajo sporazume, oziroma želje glede sodnikov javiti najkasneje v 14 dneh po objavi terminov odboru za delegiranje sodnikov pri LNP, oziroma MOLNP v Mariboru.

Aata**Obutev za šolo!****Aata**

59.

Vrsta 2852-05
Praktični čevlji iz laka ali rjavega telečjega boksa. Predobro se prilagajajo nogi. Hoja v njih je jako udobna.

89.

Vrsta 2842-05
Te čevlje iz laka in s spono smo priredili za otročičke. Nosijo se ob nedeljah in praznikih. Imamo prav tiste čevlje iz rjavega boksa za navadne dni.

129.

Vrsta 3922-00
Sportni čevlji za otroke. Naredili smo jih iz rjavega boksa in z okrašenim jezikom. Močan podplat jamči, da bodo čevlji dolgo izdržali.

169.

Vrsta 1834-22
Čevlji iz laka in boksa za učence. Polukoničasta oblika daje čevljem posebno eleganco. Docela so udobni in praktični.

89.

Vrsta 3762-22
Te smo priredili za živahnije dečke. Proizvajamo jih iz mastnega kravljega usnja. Iste imamo iz mehkega usnja. Praktični čevlji za vsak štrabac.

M. Zevcevič

V senci jezuita

Zgodovinski roman.

181

Te novice, ki so se vrstile kakor udarec za udarcem, so strašno pobile kralja: blaznost grofa Monklaria in smrt La Satenreja in D'Eseja.

Čutil je, kako mu je zmanjkalo tal pod nogami. Bilo je, kakor da se ruši svet.

In v tej duši, razjedeni po samoljubju, kakor je razjedala telo neodzdravljiva bolezen, se niti malce ni oglasila odkritosrčna žalost za dobrim služabnikom, kakršni mu je bil veliki profos, niti za vrhlima tovarišema v radostih in nevarnostih, kar sta mu bila nekaj La Satenre in D'Ese.

Kralj je jokal zgolj sam nad seboj.

Nato, kakor se zgodi naredkoma v prenapetih naturah, se je po malem izpremenila njegova bolest. Slike tovarišev so izgubile jasnost obrisov in izginile naposled, a nadomestila jih je podoba Žilete.

Zapuščen in izdan — to je čutil dobro — oropan zvestih tovarišev, pomorjenih po rokah, ki so morda že dvigale bodalo zoper njega samega, se je zatokel kralj z nekakšno besnostjo k svoji strasti. Žalost je celo še podžgala bolni žar njegovih čutov.

Par ur po novici o tej katastrofi je mislil Franc I. samo še na to, kako bi se polastil Žilete.

Toda, namesto da bi mislil nanjo z obotavljajem, kakor doslej, je mislil nanjo z divjostjo.

Sanjal je o basnem umiranju . . .

Z mrtvaško naslado in nervoznim trepetanjem si je predstavljaj svoje lastno truplo, kako duši v objemu oledenelih rok premagano deklico . . .

Kdor bi bil videl Franca I. v tem trenutku, bi se ga bil ustrašil.

Zdelo se je, da so se blede ploskve njegovih lic pobarvale z žolčem.

Zrušen v svojem naslanjaču, srepil oči, stresaje glavo v starčevskem drgetu, ustnice razklenjene v nervoznem rezanju, je izgovarjal s tihim glasom Žiletino ime, ker si je tako laglje ustvarjal in oživljal njeno podobo v vseh posameznih kosih in krasotah . . .

In ljubavna slika se je obdajala z mrtvaškimi obrazi; slika Žilete, slika življenja in ljubezni, je budila sence njegovih mrtvih tovarišev.

V ljubavnem deliriju Franca I. sta tvorila življenje in smrt, zapletena in zagrizena drug v drugega, čuden obraz, ki se je risal mrtvaško z ognjenimi črtami v vrenju njegove prerazgrete domišljije.

Nato je vstala pred njegovimi očmi lepa Feronka, izzivajoča, pohotna, čudovita v krasoti in nagoti svojega telesa; toda na njenem obrazu se je rezala razjedena kostonjaška krinka.

Venomer pa se je vračal h poglavitnemu fantastičnemu stvoru svojega delirija:

On leži mrtev . . . mrtev od ljubezni . . . mrtev od pohote . . .

In njegove mrliške roke oklepajo v nerazklenljivem objemu telo Žilete, ki trepeče groze in življenja.

Z močnim naporom volje bi bil Franc I. lahko otrešel te pijane sanje.

Toda on se je naslajal z njimi!

Polnile so ga z grozo brez imena, obenem pa tudi z nezrekljivo slastjo.

Ta kralj, ki je živel za ženske in začeljal krvavo vojno, samó da bi si pridobil občudovanje ženskih src, je čutil, da ga objemlje ženska sama v vsej svoji vesoljnosti kakor strupena srajca; in to davljenje je bilo zdaj hkrati radost in njegova tolažba.

Ob urli večerje je kralj sporočil, da ne bo jedel ničesar. In ko je napočila ura, ob kateri je hodil spat, je odsvolil Basinjaka, ki je sedel ves v skrbeh v predsobi in čakal, kaj bo . . .

Dolge ure je kralj iskal sramotno vrsto slik, ki so ga naslajale in morile.

Bila je pravcata agonija pohote.

Zdelo se mu je trenutkoma, da je cvetlica . . . pošasten cvet, ki je pogljal v strupenem zraku, cvet, ki truje sebe samega s svojimi vonjavami in umira, dušec se z grozo in slastmi.

Oster in mrzel znoj mu je curljal po čelu, ne da bi si ga otrl.

Pretrgane besede so mu vrele iz nabreklih, začrnelih ust.

Kmalu se mu je začelo silno vrteti v možganih. Obenem pa se je zvijalo drobčje v silnih krčih boleznih.

Ze zdavnaj je bila udarila polnoč, ko se je boril kralj še vedno molče s svojim zlom.

Slike niso bile izginile. Nasprotno, v svoji srđiti neusmiljenosti so se risale čimdalje jasneje.

Trajalo je celi dve uri.

Zdajci pa je potihnila bol v drobčju: takoj nato pa se mu je zazdelo, da mu prebadajo trepalnice z ognjenimi iglami. Zaprl je oči, a ni mu hotelo odleči . . .

In zdajci je zaslutil vso strahoto smrti, kakor da bi stala tlk poleg njega. Hotel je vstati, da uide pošastim svojega delirija, stopil je dvakrat in se zgrudil s pretresljivim krikom kakor težka masa.

Ura je tri po polnoči.

»Kralj umira! . . . Kralj umira! . . .«

V gradu, kjer begajo luči sem ter tja in so razsvetljena vsa okna, gre ta beseda od ust do ust.

Prebivalci gradu, ki jih je vrgla turobna vest iz spanja, čakajo temnega konca krize . . .

Basinjak in Sansak, po kateri je bil tekel komornik, sta bila vdrla sama od sebe v kraljev kabinet.

Prenesla sta kralja na posteljo in ga slekla; nato je planil Basinjak iskat telesnega ranocelnika Franca I.

Ko je iskal ranocelnika zaman po vsem gradu, ga je našel naposled v stanovanju prestolonaslednika Henrika.

Tam je bil precejšen mir.

V prvi vrsti dvorjanov, klanjajočih se jutrišnjemu solncu, je pripovedoval Mongomeri sinu Franca I. s tihim glasom istorijo, ki je morala biti zelo zanimiva, zakaj prestolonaslednik jo je poslušal z globoko pozornostjo.

Družba plemičev je obdajala to skupino; vsi so čakali z obrazi, plamenečimi od nestrpnosti, kdaj pridejo oni na vrsto.

Zapazivši ranocelnika v okolišu, se je Basinjak priril od njega . . . Ko je došel do okna, je videl, da govori ranocelnik z gospo Diano Poatješko.

Kaj mu je neki razlagal?

Ne meneč za etketo, je potegnil Basinjak ranocelnika za rokav.

»Kaj se godi, Basinjak?« je vprašala Diana Poatješka in se nasmehnila.

»Kralju je zelo slabo; ali ne veste madam?« je dejal komornik.

»Oh, moj Bog! . . . potem je treba obvestiti prestolonaslednika!« je vzkliknila Diana in odhitela nemudoma, spogledavši se z ranocelnikom.

Ta je sledil Basinjaku.

Tekoč nazaj, se je zadel komornik v Žarnaka, ki je kriknil od bolesti in zaklel nato. Basinjaku se je mudilo preveč, da bi se bil ustavil. Pač pa se je ustavil ranocelnik.

»Ta tepec se je zaletel v vas?« je vprašal.

»Da, bogme; in to me skeli . . .«

»Dobro! . . . Takoj si ogledam vašo rano. Glavno je, da se obveza ne premakne . . .«

To rekši, je odhitel ranocelnik za ostalimi.

Žarnak je stopil v prestolonaslednikovo stanovanje in šel naravnost k Diani Poatješki.

»Kako je z vašo rano?« ga je vprašala ona.

»Kakor dobro le more biti, četudi besnež, ki me je obdabil s tem sunkom iz teme, nikakor ni štedil z železom. Toda osvetim se mu, kadar pridem na to, s katerim hudičem sem imel opravka! Za zdaj pa gre za nekaj drugega . . . V nadi, da najdem kako sled, sem šel takoj, ko je bila moja rana zavezana, s svetiljko v roki gledat kraj, kjer sem se srečal z onim divjakom . . . Ali veste, kaj sem našel v travi . . .?«

»Kaj?« je dejala Diana.

Žarnak ji je pomolil kos papirja.

»Bil sem tako radoveden, da sem odpečatil,« je dejal. »Preberite, in videli boste, da je zanimivo . . .«

»Diana Poatješka je razgrnila pismo in ga prečitala večkrat po vrsti.

Celo se ji je nagubančilo v naporu premišljevanja.

»Kaj pravite?« je velel Žarnak.

»Počakajmo!« je povzela Diana. »ranocelnik mi prinese vsak trenutek važno vest. Od te novice zavisi, ali je pismo, ki ste ga našli, koristno ali ne. Vsekakor pa je dobra najdba in vredna, da jo spravimo.«

Iščem prazno sobo

za pisarno v bližini kolodvora. Ponudbe pod »Takoj« na upravo tega lista. 2326

Prodaj 2 postelji

z žilnimi vložki, nočni omariči, ogledalo in stojalo za obleko. Rajčeva ul. 13 pritličje. 2341

Avto »Minerva«

4 cilindrski, šest sedežni v odličnem stanju, registrovan, radi odpotovanja ceneno na prodaj. Poraba 16 litrov bencina. Vprašati pri sobarici hotela Zamorc, Maribor. 2324

Fotografski aparat

13x18 z leseno kamero, 2 objektiv, tri dvojne kasete, dobro ohranjen, ceneno naprodaj. Vprašati pri sobarici hotela Zamorc, Maribor. 2325

Specerijško trgovino

ali branjarijo kupim. Ponudbe pod »Do brodoča« na upravo »Večernika«. 2323

Samostojno pridno kuharico

se išče, prednost imajo le one z dolgoletnimi spričevall poizve se v Tekstil-Bazarju, Maribor, Vetrinjska 15. 2316

Kompletno dvosobno stanovanje

išče oficirska familija z enim otrokom za 1. september. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Brez insekta«. 2312

Kumarce za vlaganje

prodaja vsako količino po Din 4 za kg. Vrtnarstvo Mermolja, Št. Ilj pri kolodvoru. 2234

Mornarske majice

od Din 9 naprej. Eksportna hiša »Luna« Maribor, Aleksandrova cesta.

Peramentni papir

dobite pri

TISKOVNI ZADRUGI,
Maribor, Aleksandrova 13

Zahtevalite povsod „Večernik“!

Kdor še ni čital knjige:

MASELJ-PODLIMBARSKI:

GOSPODIN FRANJO

naj si jo takoj kupi pri

TISKOVNI ZADRUGI, MARIBOR
ALEKSANDROVA C. 13